

Małopolski Konkurs Geograficzny

dla gimnazjalistów

„Niebieska Planeta”

KG

Etap Wojewódzki – 11 marca 2008 r.

Suma punktów:

Drogi Młody Geografie!

1. *Zestaw zawiera 30 zadań, a za poprawne rozwiązanie wszystkich możesz uzyskać maksymalnie 112 punktów.*
2. *W zadaniach wpisz lub zakreśl prawidłową odpowiedź.*
3. *Pamiętaj, że jeżeli w zadaniu wybierzesz więcej odpowiedzi niż określono w poleceniu, to uzyskasz za nie **zero** punktów.*
4. *Arkusze należy wypełnić używając koloru czarnego lub niebieskiego. Nie używaj korektora, natomiast jeśli chcesz dokonać korekty swojej odpowiedzi, błędnie wybraną przekreśl.*
5. *Podczas pracy nie zezwala się na korzystanie z pomocy kalkulatora.*
6. *Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 120 minut.*
7. *Praca powinna być samodzielna - zabranie się korzystania z pomocy innych osób i materiałów!*

Życzymy powodzenia!!!

Zadanie 1. (0 – 1 pkt.)

W Warszawie (52°N ; 21°E) jest godzina 7:00 czasu słonecznego. Oblicz długość geograficzną miejsc, nad którymi można obserwować wówczas górowanie Słońca.

Wybierz właściwą odpowiedź:

- a) 21°W b) 106°W c) 96°E d) 42°E

Zadanie 2. (0 - 2 pkt.)

Oblicz współrzędne geograficzne jachtu na podstawie poniższych informacji:

22 grudnia załoga jachtu obserwowała górowanie Słońca na wysokości $73^{\circ}27'$ po północnej stronie nieba. W radio podano informację, że w Londynie w tym momencie była godzina 2:40.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Współrzędne geograficzne jachtu:

- szerokość geograficzna .....

- długość geograficzna .....

Zadanie 3. (0 – 1 pkt.)

Na mapie w skali 1: 200 000 Jezioro Dąbie zajmuje powierzchnię 14,2 cm². **Oblicz** powierzchnię tego jeziora w terenie i **zaznacz** poprawną odpowiedź:

- a) 28,4 km²   b) 56,8 km²   c) 284 km²   d) 568 km²

Zadanie 4. (0 -2 pkt.)

Oblicz w stopniach oraz w kilometrach rozciągłość południkową Afryki i **zakreśl** poprawną odpowiedź.

Skorzystaj z poniżej zamieszczonych informacji odnośnie położenia skrajnych punktów tego kontynentu. Pamiętaj, że łukowi 1° południka odpowiada długość 111,2 km .

Współrzędne geograficzne skrajnych punktów Afryki:

Obliczenia:

Przylądek Zielony   14°43'N; 17°30'W

.....

Przylądek Igielny   34°50'S; 20°00' E

.....

Przylądek Hafun   10°27'N; 51°26'E

Przylądek Biały   37°20'N; 9°50' E

A. Rozciągłość południkowa w stopniach.

- a) 37°30'   b) 41°26'   c) 72°10'   d) 61°16'

B. Rozciągłość południkowa w kilometrach.

- a) 4 170,0 km   b) 4 607,3 km   c) 8 024,9 km   d) 6 812,8 km

Zadanie 5. (0 – 1 pkt.)

Spośród wymienionych poniżej miejscowości **wybijerz** tę, w której 1 stycznia dzień trwa najdłużej:

- a) Pekin (40°N; 116°E)
- b) Manaus (3°S; 60°W)
- c) Nowy Orlean (30°N; 90°W)
- d) Sydney (34°S; 151°E)

Zadanie 6. (0 – 1pkt.)

Na podstawie opisu rozpoznaj rodzaj osadu atmosferycznego i **napisz** jego nazwę w zaznaczonym miejscu.

Rodzaje osadów atmosferycznych: *rosa, szron, szadź, gołoledź.*

Osad atmosferyczny w postaci szczoteczek powstałych z lodowych igiełek tworzących się z tej strony, z której nadciąga mgła składająca się z przechłodzonych kropelek wody.

Odpowiedź:.....

Zadanie 7. (0 – 1 pkt.)

Wybijerz prawidłową odpowiedź.

Zjawisko określane mianem efektu cieplarnianego na Ziemi jest skutkiem:

- a) odległości Ziemi od Słońca
- b) ruchu obiegowego Ziemi
- c) istnienia atmosfery ziemskiej
- d) rozmieszczenia oceanów i lądów na Ziemi

Zadanie 8. (0 – 4 pkt.)

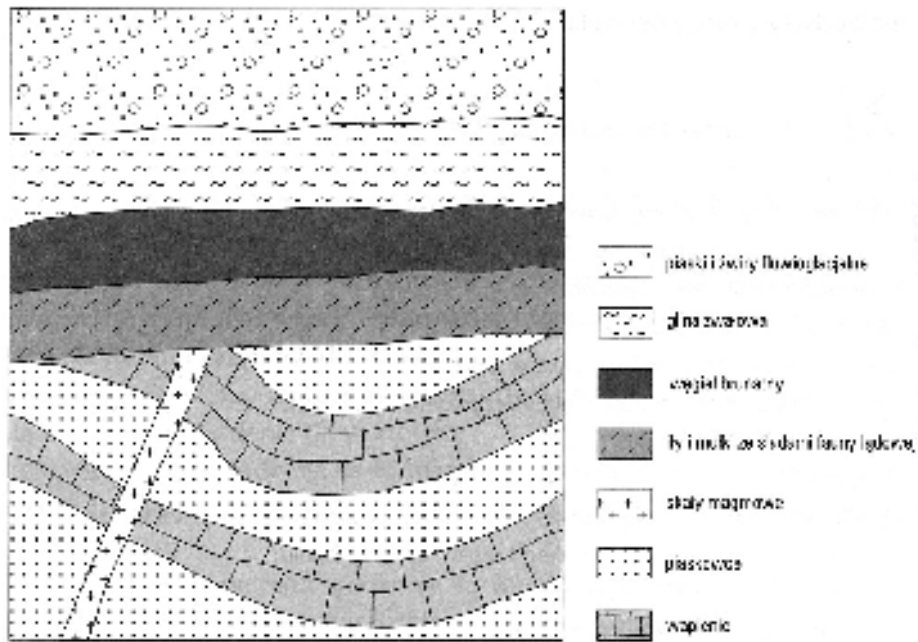
Poniżej zamieszczone zdania **uszereguj** w kolejności od 1 – 6 tak, aby przedstawiały schemat pasatowej cyrkulacji powietrza. W zaznaczone miejsca **wpisz** właściwą literę odpowiadającą poszczególnym zdaniom:

- A. Na wysokości około 5 km chodne i suche powietrze przemieszcza się w kierunku zwrotników.
- B. Nad zwrotnikami powietrze opada ku powierzchni Ziemi – tworzą się wyże baryczne.
- C. Powietrze unosząc się do góry rozpręża się, przez co obniża się jego temperatura.
- D. Powietrze silnie ogrzewa się od podłoża i unosi się do góry – tworzy się równikowy niż baryczny.
- E. W chłodniejszym powietrzu następuje skroplenie zawartej w nim pary wodnej – tworzą się chmury burzowe.
- F. Powietrze przemieszcza się od zwrotnikowych wyżów do równikowego niżu barycznego.

Zadanie 9. (0 – 5 pkt.)

Na podstawie zamieszczonego poniżej przekroju geologicznego i własnej wiedzy **wykonaj polecenia a, b oraz c.**

Źródło: J. Kop, M. Kucharska, E. Szkurłat *Repetytorium*; Wydawnictwo Szkolne PWN
Warszawa – Łódź 2005

a) **Napisz** poniżej nazwy **dwóch** grup skał osadowych widocznych na przekroju uwzględniając ich genezę:

- skały osadowe .....
- skały osadowe .....

b) **Podaj** nazwę najstarszej skały występującej w terenie przedstawionym na przekroju:

.....

c) **Określ i napisz poniżej** wiek względny pokładów węgla brunatnego, które powstały na omawianym terenie:

.....
.....

Zadanie 10. (0 – 3 pkt.)

Wybierz trzy zdania zawierające prawdziwe informacje o budowie geologicznej terenu przedstawionego na przekroju zamieszczonym w poprzednim zadaniu:

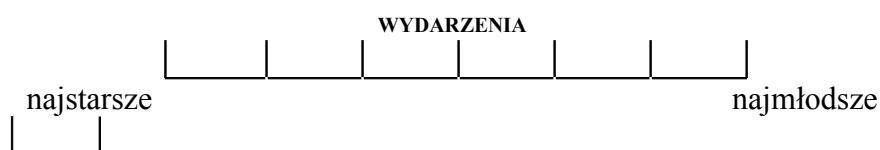
- Wapień są młodsze od skał magmowych.
- Piaski i żwiry fluwioglacjalne są najmłodszymi skałami na tym terenie.
- Gлина zwałowa przykrywa węgiel brunatny.
- W piaskowcach znajdują się ślady fauny lądowej.
- Wapień są starsze od skał magmowych
- Najstarszymi skałami na przedstawionym obszarze są skały magmowe.

Zadanie 11. (0 – 4 pkt.)

Uporządkuj chronologicznie, od najstarszego do najmłodszego, podane poniżej wydarzenia geologiczne, które miały wpływ na budowę geologiczną terenu przedstawionego na przekroju zamieszczonym w zadaniu nr 9.

Wpisz w zaznaczone miejsca, we właściwej kolejności, numery odpowiadające wydarzeniom:

1. Akumulacja szczątków roślinnych na obszarach bagiennych.
2. Sfałdowanie osadów morskich.
3. Działalność lądolodu.
4. Akumulacja osadów w morzu (piaskowce, wapienie).
5. Wycofanie się morza.
6. Powstanie intruzji magmowych.

Zadanie 12. (0 – 1 pkt.)

Z poniższych stwierdzeń **wybierz** to, które wyjaśnia dlaczego skamieniałości przewodnie odgrywają szczególną rolę w badaniach dziejów Ziemi:

- a) ponieważ w skałach łatwo je można znaleźć
- b) ponieważ jest ich bardzo dużo i występują we wszystkich skałach
- c) ponieważ należą do organizmów, które żyły stosunkowo długo, ale na niewielkich obszarach
- d) ponieważ należą do grupy organizmów, które żyły stosunkowo krótko, ale na dużych obszarach

Zadanie 13. (0 – 10 pkt.)

Napisz poniżej nazwy obiektów geograficznych zaznaczonych na mapie konturowej świata – załącznik nr 1.

Zatoki	Cieśniny
1	A
2	B
3	C
4	D
5	E

Zadanie 14. (0 – 3. pkt.)

Na zamieszczonej mapie konturowej Polski **wykonaj polecenia:**

- Podpisz** Wartę wzdłuż jej biegu.
- Uzupełnij** legendę mapy i **zaznacz** dorzecze Warty zgodnie z zamieszczonymi sygnaturami: działu wodnego i dorzecza.

Legenda

 rzeki	 granica państwa
 jeziora	 dział wodny
 kanały	 dorzecza

Zadanie 15. (0 – 1 pkt.)

Wybierz zestaw, w którym wszystkie wymienione krainy geograficzne Polski leżą w pasie nizin środkowopolskich:

- Nizina Szczecińska, Nizina Wielkopolska, Nizina Śląska, Nizina Mazowiecka
- Kotlina Sandomierska, Polesie Lubelskie, Nizina Wielkopolska, Nizina Śląska
- Nizina Śląska, Nizina Wielkopolska, Nizina Podlaska, Polesie Lubelskie
- Nizina Śląska, Nizina Wielkopolska, Nizina Szczecińska, Pobrzeże Słowińskie

Zadanie 16. (0 – 5 pkt.)

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując wymienionym krainom geograficznym Polski charakterystyczne dla nich formy rzeźby terenu.

Formy rzeźby terenu do wyboru: *wydmy, wąwozy lessowe, równiny sandrowe, kotły polodowcowe, jeziora krasowe, klify, gołoborza, mierzeje.*

Nr	Kraina geograficzna	Formy rzeźby terenu
1	Polesie Lubelskie	
2	Pojezierze Pomorskie	
3	Góry Świętokrzyskie	
4	Wyżyna Lubelska	
5	Karkonosze	

Zadanie 17. (0 – 8 pkt.)

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując wymienionym krainom geograficznym Polski obiekty przyrodnicze, które są ich atrakcją turystyczną.

Obiekty przyrodnicze do wyboru: *Czerwone Bagno, Wodogrzmoty Mickiewicza, Pustynia Błędowska, jaskinie krasowe w skałach gipsowych, Igła Deotymy, Jaskinia Raj, przełom Dunajca, skałka „Wielbłąd” w Górach Stołowych, rezerwat skalny „Przędki”, Jezioro Gopło, Jezioro Dąbie.*

Nr	Kraina geograficzna	Obiekt przyrodniczy
1	Pieniny	
2	Góry Świętokrzyskie	
3	Tatry	
4	Nizina Podlaska	
5	Niecka Nidziańska	
6	Pojezierze Wielkopolskie	
7	Sudety	
8	Wyżyna Śląska	

Zadanie 18. (0 – 3 pkt.)

Rozpoznaj na podstawie podanych informacji kraje sąsiadujące z Polską i **napisz** ich nazwy w zaznaczonych miejscach:

- A. Państwo to istnieje w obecnych granicach od 1990 r. Największe rzeki tego kraju to Ren i Łaba. Należy do państw imigracyjnych. Wśród cudzoziemskich robotników przeważają Turcy.

- .....
 B. Kraj wybitnie nizinny. Jedynymi wzniesieniami są formy polodowcowe. Około 80% energii elektrycznej wytwarzana jest w jednej elektrowni jądrowej. Polacy stanowią około 7% ludności tego państwa.

- .....
- C. Stolica tego kraju leży nad Dnieprem. Większość obszarów stepowych w tym państwie została zamieniona na pola uprawne. Na żyznych czarnoziemach uprawiane są: pszenica, buraki cukrowe i słonecznik.
- .....

Zadanie 19. (0 – 2 pkt.)

Wybierz, spośród wymienionych, **dwa** państwa, które rozwinęły żeglugę kabotażową:

- a) Czechy
- b) Grecja
- c) Japonia
- d) Białoruś

Zadanie 20. (0 – 4 pkt.)

Wykonaj polecenie **A** oraz **B** korzystając z danych zamieszczonych w tabeli i własnej wiedzy.

Tab. Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w Polsce w latach 1990 - 2005.

Przemysłowe zanieczyszczenia powietrza	W tysiącach ton		
	1990	1995	2005
Pyłowe	1163	432	111
Gazowe (bez dwutlenku węgla)	4115	2785	2007

Źródło: Rocznik Statystyczny RP, GUS 2006.

A. **Uzupełnij** zdanie tak, aby zawierało prawdziwą informację o danych z tabeli.

W Polsce w 2005 r w porównaniu z rokiem 1990 emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza zmniejszyła się ponad .....razy, natomiast gazowych zaledwie .....razy.

B. **Wybierz trzy** informacje, które wyjaśniają przyczyny zmniejszenia emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w Polsce w latach 1990 – 2005:

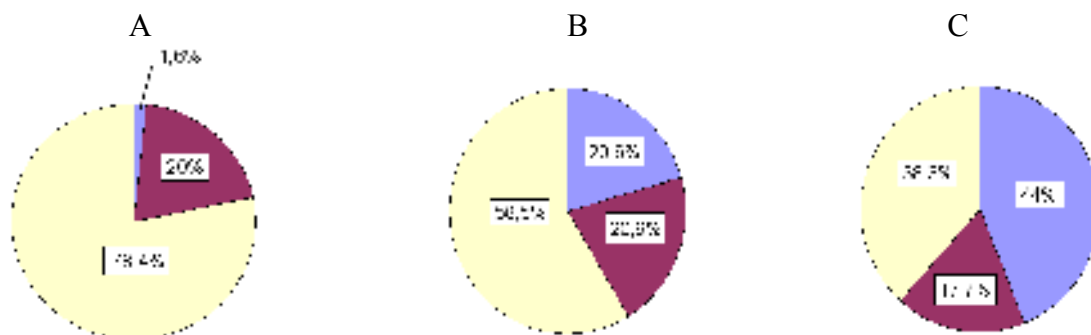
- a) wzrost liczby zakładów przemysłu spożywczego
- b) zwiększenie stopnia redukcji zanieczyszczeń w urządzeniach ochronnych
- c) unowocześnienie technologii produkcji
- d) znaczne zwiększenie powierzchni lasów
- e) likwidacja zakładów przemysłowych szczególnie uciążliwych dla środowiska
- f) zwiększenie eksportu artykułów przemysłowych

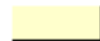
Zadanie 21. (0 – 2 pkt.)

Wykresy przedstawiają strukturę zatrudnienia w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego.

Wybierz diagram (A, B lub C), który prezentuje kraj wysoko rozwinięty gospodarczo i **dokończ** zdanie zawierające argument uzasadniający Twój wybór.

Legenda:

- rolnictwo
- przemysł i budownictwo
- usługi

Kraj wysoko rozwinięty gospodarczo prezentuje diagram .... , ponieważ .....

.....
.....

Zadanie 22. (0 – 3 pkt.)

Zaznacz trzy mierniki, które brane są pod uwagę przy ocenie poziomu życia mieszkańców w danym kraju:

- a) ilość osób zatrudnionych w rolnictwie
- b) wielkość produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca
- c) długość przeciętnego trwania życia
- d) zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca
- e) poziom analfabetyzmu i ilość dzieci uczęszczających do szkół
- f) struktura eksportu i importu

.....
.....

Zadanie 23. (0 – 3 pkt.)

Wykonaj polecenia korzystając z danych zawartych w tabeli.

Tab. Bilans handlu zagranicznego Polski w 2005 roku.

Wyszczególnienie	W mln dol. USA
Import	101539
Eksport	89378
Saldo handlu zagranicznego	

Źródło: Rocznik Statystyczny RP, GUS 2006

- Oblicz i wpisz do tabeli wartość salda handlu zagranicznego Polski w 2005 roku.
- Porównaj dane dotyczące importu i eksportu i oceń, czy saldo handlu zagranicznego Polski w 2005 r. było korzystne. Ocenę krótko uzasadnij.

Uzasadnienie:

Saldo handlu zagranicznego Polski w 2005 r. było korzystne / niekorzystne (skreśl zbędny wyraz) , ponieważ .....

.....

.....

Zadanie 24. (0 – 6 pkt.)

Przyporządkuj wymienionym stolicom państw europejskich nazwę rzeki, nad którą leży dane miasto. Nazwę rzeki wpisz w odpowiednie miejsce do tabeli.

Nazwy rzek do wyboru: *Łaba, Dunaj, Ren, Wełtawa, Sekwana, Pad, Tyber, Rodan.*

Nazwa stolicy	Nazwa rzeki
Praga	
Rzym	
Paryż	
Budapeszt	
Wiedeń	
Belgrad	

Zadanie 25. (0 – 1 pkt)

Wybierz zestaw, w którym wszystkie wymienione obiekty geograficzne położone są na terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

- Dolina Kalifornijska, Vancouver, Jezioro Niewolnicze, Rio Grande
- Nizina Zatokowa, Jezioro Michigan, Wielkie Jezioro Niedźwiedzie, Athabaska
- Dolina Śmierci, Wielka Pustynia Słona, Floryda, Appalachy
- Appalachy, Floryda, Półwysep Kalifornijski, Missisipi

Zadanie 26. (0 – 6 pkt.)

Wymienionym miastom **przyporządkuj** znajdujący się w nich dany zabytek kultury materialnej. W zaznaczone miejsca wpisz odpowiednią literę.

A. Wiedeń	____	a) zespół pałacowy Wersalu
B. Praga	____	b) ruiny Partenonu na Akropolu
C. Londyn	____	c) Pałac Dożów
D. Paryż	____	d) Most Karola
E. Ateny	____	e) Forum Romanum
F. Wenecja	____	f) Big Ben
		g) gotycka katedra św. Stefana
		h) bazylika św. Piotra

Zadanie 27. (0 – 6 pkt.)

Uzupełnij tabelę przyporządkowując wymienionym obiektom kultury materialnej nazwę miejscowości, w której dany obiekt się znajduje.

Miejscowości do wyboru: *Kraków, Warszawa, Wrocław, Kruszwica, Biskupin, Malbork, Wieliczka, Gdańsk, Nowa Słupia, Toruń.*

Obiekty kultury materialnej	Miejscowości
Zamek wielkich mistrzów krzyżackich	1
Muzeum dymarek	2
Muzeum Żup Solnych	3
Zespół zabytków na Ostrowie Tumskim	4
Rezerwat archeologiczny, w którym znajdują się unikatowe pozostałości osiedla obronnego i jego współczesna rekonstrukcja naturalnej wielkości	5
Pałac w Wilanowie	6

Zadanie 28. (0 – 4 pkt.)

Z spośród wymienionych poniżej obiektów kultury materialnej **wybierz** cztery wpisane na „Światową Listę Dziedzictwa Kultury i Natury”:

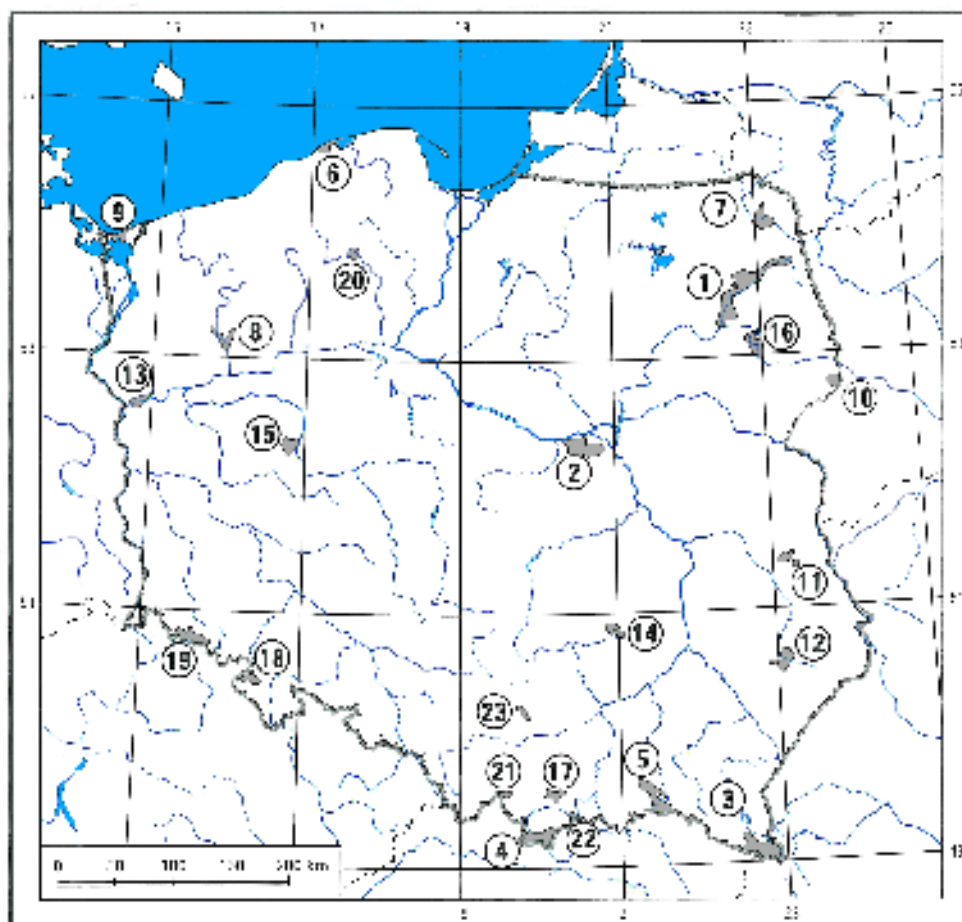
- Historyczny Zespół Urbanistyczno – Architektoniczny Krakowa
- Kopalnia Soli w Wieliczce
- Zabytkowy Zespół Starego Gdańska
- Stare Miasto w Zamościu
- Zamek Królewski w Lublinie
- Park Religijno – Krajobrazowy w Kalwarii Zebrzydowskiej
- Zespół Pałacowy w Baranowie Sandomierskim

Zadanie 29. (0 – 6 pkt.)

Na zamieszczonej poniżej mapie konturowej Polski cyframi zaznaczono parki narodowe.

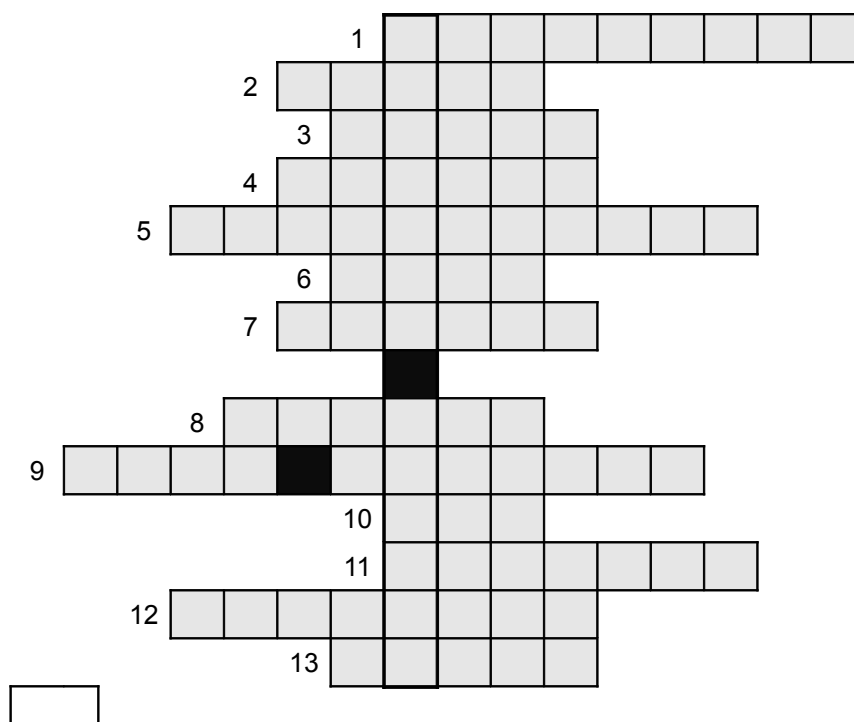
Przyporządkuj odpowiednią cyfrę z mapy do wymienionych w tabeli nazw parków.

Park narodowy	Numer na mapie
Karkonoski	
Roztoczański	
Bory Tucholskie	
Ojcowski	
Magurski	
Wielkopolski	

Zadanie 30. (0 – 13 pkt.)

Rozwiąż krzyżówkę

1. Dawna dolina, powstała równoległe do czoła lądolodu wskutek erozyjnej działalności rzeki odprowadzającej wody roztopowe oraz wody rzek płynących w kierunku do czoła lądolodu.
2. Regionalna nazwa lasu równikowego na Nizinie Amazonki (Brazylia).
3. Nazwa stepu w Ameryce Południowej (Argentyna).
4. Dolina rzeczna powstała w skałach ułożonych płytowo. Na zboczach doliny znajdują się schodowe formy zwane terasami, których powstanie wynika z różnej odporności skał na działanie procesów niszczących, w tym erozji rzecznej.
5. Źródło, którym wypływają na powierzchnię wody krasowe.
6. Wynurzona rafa koralowa w kształcie pierścienia, wewnątrz którego znajduje się woda morska.
7. Zagłębienie na wierzchołku góry wulkanicznej, w miejscu gdzie na powierzchnię wychodzi komin wulkaniczny.
8. Źródło wrzącej wody okresowo wybuchające fontanną na znaczną wysokość (od kilku do 65 m).
9. Miejsce powyżej granicy wiecznego śniegu, gdzie gromadzi się śnieg, z którego powstaje lodowiec.
10. Na Saharze nazwa pustyni piaszczystej.
11. Inaczej zakole rzeki
12. Cały obszar terenu, z którego wody powierzchniowe spływają do danego morza lub oceanu.
13. Piaszczysto – żwirowa równina w kształcie stożka powstała przed czołem lądolodu na skutek akumulacyjnej działalności wód wypływających z lodowca w postaci ogromnej rzeki.

ZAŁĄCZNIK 1

